

פרקים ראשונים

לחוברת

גם הפעם אנחנו מגישים לקוראינו חוברת כפולה ומוגרלת, היא חוברת חורף-אביב, תשמ"ב.

לכתחילה אמרנו להוציא חוברת חורף נפרדת, כפי שהבטחנו לקוראינו בגליון הקודם. היא עמדה להופיע בחודש שבט. כשהגיע סיפורו החדש של אהרן אפלפלד לפני מועד הופעתו של גליון החורף, היא הנובילה "הפסגה" הבאה כולה בגליון הזה, חזרנו בנו והחלטנו להכפילה.

טעם השינוי הוא שלאחר הקריאה בסיפור נתברר שאין לחלקו לשנים, כי חלוקתו תפגע ברושם שהנובילה בכללותה עושה על הקורא המשתף את עצמו לא רק בעלילה, בחוויות של הנפשות המאכלסות אותה ובגורלן, אלא גם באווירה ובהלכי הנפש הממלאים את פרקיה.

שמחנו לשמש "שושבינים" לפרסומה של נובלה חדשה של המספר הנודע, שכבש לעצמו מקום של כבוד בסיפורת העברית בזכות אמנות הסיפור שלו, טיב הרקע וייחודן של הנפשות הפועלות בו. הוא העלה בכשרון ובעין-צייר בוחנת ומעמיקה-ראות עולמם של יהודים טרם השואה ולאחריה. הסיפור בחוברת הנוכחית הוא אֶחָ לסיפוריו הנודעים, שעשו לו שם גם בתרגומם לאנגלית: "בארנהיים" ו"תור הפלאות". אנחנו רוצים גם להפנות תשומת-לב הקוראים לשיחה עם מר אפלפלד בחוברת הזאת, שיש בה משום תוספת הפרות עם המספר ודרכו ביצירה.

בהזדמנות זו אנחנו מבקשים סליחה מאת סופרינו שדבריהם נועדו לחוברת הזאת ונידחו לבאה. חוברת הקיץ עומדת להופיע בראשיתו וכן גם ניגש בקרוב לעריכתו של הגליון שיצא לקראת ראש-השנה תשמ"ג.

פרסום, מקור ותרגום

בימינו אין פרס ספרותי מאורע חשוב בעולם הספר העברי. עברנו דרך ארוכה מאז הכריזו העתון העברי היומי "הצופה" בשנת 1903 על פרס לסיפור העברי הקצר (י.ד. ברקוביץ וזה, כידוע, בפרס הראשון על סיפורו "משקה'לה חזיר"). יש שמתריעים, או קובלים, על ריבוי הפרסים, שמתשטשים, כביכול, את ההפרשים בין יוצרים שראויים להכרה והוקרה לבין סופרים בינונים שמתעלים על-ידי זכיה בפרס ויצירותיהם המפוקפקות עמהן...

אין בכוננתנו להִכְנִס לגופה של סוגית הפרסים. על אף הקיטרוגים, אין ספק שהפרס יוצא בשכרם. הספרות העברית אינה מפנקת את יוצריה ואם הפרס, ההענקה, או הגימלה מאפשרים לו להפנות במשך זמן מסוים לעבודה ספרותית — כלום יש מקום כאן לקיטרוג ולקובלנה?

משמחת ביותר הידיעה על הִכְרָה ליוצר עברי שבאה מן החוץ, מן

"העולם הגדול", לאו דוקא מפני שהיצירה העברית נזקקת להסכמה מצד "הגויים". עגנון היה עגנון לפני שקיבל פלג-פרס נובל. עד היום זר נוסח עגנון לקורא לא־יהודי, או אפילו ליהודי שזרים לו מקורות היהדות. הפרס אינו מוסיף לערך יצירתו של סופר. אך לצערנו אנו מאבדים את אמת־המידה כשאנו באים להעריך יוצר עברי שאינו מבני "החבורה", או "אסכולה" מסוימת ואינו כותב לפי "אופנה" מקובלת. יוצרים בעלי ערך ובעלי כשרון מקורי מובהק, שאינם מתקהלים ואינם כותבים לפי תכתיבים של אסכולה זו או אחרת, נדחקים הצידה ואין הביקורת הרשמית, ועל־פי־רוב גם הבלתי־רשמית (שנגררת אף היא אחרי שלטון האופנה), משגיחה בו.

אחד מן המספרים העברים המחוננים ביותר שלא זכה עד עתה בפרסי־יוקרה במדינת ישראל, הוא דוד שחר. פוריותו מעידה שהתעלמות הביקורת ממנו לא פעלה עליו ועל יצירתו לרעה. הוא המשיך ליצור וספריו תורגמו לשפות אחרות. בצרפת הופיע תרגום ספרו "יום הרוזנת" (שהוא הספר השלישי בסידרת "היבל הכלים השבורים") והוא זכה החורף בפרס־היוקרה PRIX MEDICIS – הניתן לספר הטוב ביותר שתורגם במשך השנה משפות העולם לשפה הצרפתית (על הסיפור תבוא הערכה בגליון הבא).

דוד שחר "התחרה" עם סופרים ידועי שם בספרות ימינו, ביניהם פיליפ רוט, ויליאם סטירון, ו. בורוס, אנתוני בורגס, ו.ס. נייפול ואחרים – וידו של המספר העברי היתה על העליונה.

מי עוד מן הסופרים העברים בימינו (ואפשר גם כאלה שאינם כבר בחיים) תגלה ספרות העולם? עם קטן אנחנו, ארץ קטנה לנו וספרות עברית חדשה שנוצרה בלשון שקמה לתחייה בניסיוניסים. עתה שזכינו לקצת הערכה מבחוץ, אפשר נרחיב במקצת "הערכת עצמנו" מבית?

פרס ניומן – לט. כרמי

ומפרס לפרס – משלנו. השנה יוענק הפרס השנתי על שם ישראל (אירווינג) וגברת ניומן מטעם המכון לחינוך ותרבות עברית של ניו־יורק אוניברסיטה למשורר ט. כרמי.

ט. כרמי נמנה על המספר הקטן של יוצרים עברים שלידתם ועיקר חינוכם היו על אדמת אמריקה. הוא ספג את רוב תורתו ותרבותו, העברית והכללית, בבית־אולפנה בניו־יורק ותרבות זו עיצבה את רוחו ונבלעה ביצירתו הפיוטית.

אך לא בזכות השכלתו הכללית באמריקה נעשה ט. כרמי למשורר עברי, אלא בזכות התרבות העברית שספג בשפע בבית, בבתי הספר העברים כאן ובארץ. היא שסיפקה לו את "הכלים" לביטוי הפיוטי שהלך וגדל והתפשט מספרו הראשון "מום וחלום" עד "ליד אבן הטועים" – ספר שיריו האחרון.

קל להגדיר את שירתו של כרמי כמורנית, אבל קשה לייחס אותה לאסכולה מסוימת, היא חורגת מן המסגרות הפיוטיות המקובלות. אם כי

"חוקים" וגרים לה, נדמה כי דמיון חפשי ושנון מוליכה למחוזות של ציוריות רחוקה-קרובה, נתפסת ומתעלמת, מוחשית-מפשטת, של משל ונמשל כאחד...

עשיותיו של כרמי, מלבד יצירתו הפיזית, מרובות ופוריות ביותר. תרגומו המצויינים משקספיר (חלום ליל-קיץ, מידה כנגד מידה והמלט) בלבד ראויים להערכת-כבוד. אבל הוא הוסיף לתרגם כהנה וכהנה מסופוקלס, כריסטופר פריי, אדווארד אלבי, ברנדאן ביהאן האירי, ליליאן הלמן ועוד. ואחרון אחרון (מלבד עבודת עריכה והוראה ענפה) – האנתולוגיה שירה עברית של "פנגווין" (שהדיבור בא עליה במקום אחר בחוברת זו).

מקל נועם ...

האם נועם חומסקי הוא שונא ישראל לתיאבון או להכעיס, או לא זה ולא זה, כִּי־אם אדם "שדיבוק" נכנס בו, מעין "שגעון לדבר אחד", שמדינת ישראל היא בעלת יצרים אימפריאליסטיים ואין מענינה כִּי־אם בדיכוי הפלשתינאים ובכיבוש אדמות ערב?

אמנם "קו" זה אנו מכירים יפה מנאומי נציגי רוסיה הסובטית וגרוריה, מדינות ערב ושל "העולם השלישי". השמאל הקיצוני וחסידיה־המהפכה הרדיקליים למיניהם והאנטישמיים המושבעים – מחנה עצום, שקולם קול מסית ומדיח, מנסר מסוף העולם עד סופו.

מדוע יתייצב איש כנועם חומסקי, חכם לשון מפורסם, פרופסור במוסד טכנולוגי ידוע ובן מחנך עברי, ויעיד עדות שקר בפני קבל־עם, שלא אש"ף (P.L.O.), כִּי־אם מדינת ישראל עומדת כשטן בדרך השלום?

אפשר ששוחד הרדיקליזם המסולף יעוור את עיניו, או שיד סיבוכי־נפש שאין שכלו החריף מבקש להגיע עד תכליתם, בדבר.

על כל פנים, נועם חומסקי חוזר וזורק מרה בישראל בספרו החדש "לקראת מלחמה קרה חדשה", כשם שעשה בספרו הקודם, "שלום במזרח התיכון?", ובמאמריו ובנאומו, שאין המדינה היהודית כִּי־אם שלוחה של ארצות־הברית במזרח התיכון לשם ניצול ושילוט באוצרות הנפט באיזור. אפילו המבקרים שאינם מידידיה הוותיקים של מדינת ישראל תמהים על שהוא תולה בה קופה של שרצים ומתעלם ממצבה המיוחד, כמדינה מוקפת אויבים המבקשים להעבירה מן העולם. נ.ח. מרחיק לכת ומאשים שמדינת ישראל סיפקה 96 אחוז מן הנשק לסאמווה בניקארגואה לפני מפלתו מבלי לתעד את אשמתו. וכן ישמיע דעה סתמית שבשנת 1975 "הכיר" אש"ף בזכות קיומה של מדינת ישראל מבלי לפרש את דבריו, – דעה שאין לה על מה לסמוך. ושוב: התעלמות גמורה מכוונותיהם הרצחניות של אש"ף לכיתותיו.

נועם חומסקי עצמו ודעותיו המשובשות והנפסרות הם חלק מפסיכוזה זו של שנת ישראל "עוברת לסוחר" בעולם שאנו חיים בו כיום.

ח. ל.